

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

DRŽOVICE (K. Ú. DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„Pastviska“. JoK (parc. č. 701/7), starší až střední eneolit (parc. č. 701/5). Sídliště. Záchran-
ný výzkum.

V měsících dubnu a následně v červenci až srpnu 2013 proběhl záchraný archeologický výzkum v trase nově budované místní komunikace budoucí ulice Levandulová, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, polygon vymezený souřadnicemi 456:281, 455:281; 453:282, 465:298, 464:298, 455:283, 454:283 a 453 mm od Z a 282 mm od J sekční čáry). Jako intruze se ve výplni jednoho z objektů vyskytl i ojedinělý zlo-
mek nádoby kultury jordanovské. Jedná se o kulturně dosud ojedinělý doklad intenzivního polykulturního osídlení „Pastviska“, které je známo především díky badatelským aktivitám A. Gottwalda (Gottwald 1931, 37, 50, 61, 76, 88, 97).

V deštivých dnech druhé poloviny měsíce září 2013 byl realizován archeologický výzkum vyvolaný výstavbou prvního z rodinných domů tvořících vznikající ulici Levandulová, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, okolí bodu o souřadnicích 460 mm od Z a 287 mm od J sekční čáry). Skrytá plocha, určená k následným výkopům základových pasů, poskytla mj. také prostornou zásobní jámu (obr. 4) s nevýrazným souborem keramiky a několika kusy kostěných nástrojů náležejícími rámcově staršímu až střednímu eneolitu.

„U hřbitova“ („Díly odvahoviční“). Epilengyel, JoK, KNP, KKK, horizont *Strachotín – Držovice*. Sídliště. Záchraný výzkum.

V průběhu měsíce října 2013 proběhly zemní práce související s výstavbou sídla firmy Agroslužby Nedbal v poloze „U hřbitova“, která je širší součástí polní

trati „Díly odvahoviční“, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov; v těsném sousedství výrobního areálu společnosti NEKR, při jehož výstavbě bylo odkryto nepřeberné množství archeologických situací mnohdy nadregionálního významu (přehledně cf. Čižmář, Šmíd 1999; Čižmář, Geislerová, Unger 2000, 211–212; aj.). Skryvkou dotčená plocha vlastního areálu byla již dříve značně devastována - sloužila patrně jako technické zázemí v době budování blízkého mostu a rychlostní komunikace R46 směřující od Prostějova k Olomouci. Liniový výkop určený k pokládce kanalizace však protnul západní část drobného návrší dnešního držovického hřbitova a poskytl tak na dvě desítky archeologických objektů (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-08, linie mezi body o souřadnicích 71:217 a 65 mm od Z a 211 mm od J sekční čáry). Tyto náležely nejmladšímu úseku kultury s moravskou malovanou keramikou, kultuře nálevkovitých pohárů, „smíšenému kulturnímu horizontu“ přelomu mladšího a pozdního eneolitu (obr. 5) a v neposlední řadě i slezskému úseku kultury lužických popelnicových polí. Překvapivým objevem je místy až 2 m mocná kulturní vrstva, která vznikala patrně někdy ve starším a snad i středním eneolitu a vzhledem ke konfiguraci terénu dovoluje hypotetické úvahy o existenci ohrazeného sídliště kultury nálevkovitých pohárů, které díky nebývalé intenzitě osídlení vytvořilo mohutné souvrství téměř „pseudotellového“ charakteru. Z hmotných nálezů si zvláštní zmínky zaslouží především torza dvou keramických lahví s límcem, specifického tvaru z hrnčářské produkce kultury nálevkovitých pohárů, který se v prostředí sídlišť objevuje jen velmi sporadicky. Nebývalé cennými jsou také nálezové soubory již výše vzpomenutého „smíšeného kulturního horizontu“; pocházejí z objektů č. 508 až 510 – jde totiž o další památky náležející do J. Peškou nedávno definovaného horizontu nomenklaturně označeného právě jako „Strachotín – Držovice“ (např. Peška 2013, 89–95, obr. 44).

Pavel Fojtík

Obr. 4. Držovice na Moravě (trať Pastviska). Eneolitická zásobní jáma.

Abb. 4. Držovice na Moravě (Flur Pastviska). Äneolithische Vorratsgrube.

Obr. 5. Držovice na Moravě (trať U hřbitova). Zkoumané sídlištní objekty horizontu Strachotín-Držovice.

Abb. 5. Držovice na Moravě (Flur U hřbitova). Untersuchten Siedlungsobjekte des Horizontes Strachotín-Držovice.

Literatura

Čižmář, M., Geislerová, K., Unger, J. 2000 (eds.): *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Čižmář, Z., Šmíd, M. 1999: Prostějov – Držovice (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů 40 (1997–1998)*, 218–219, 247, 276, 369–370.

Gottwald, A. 1931: *Můj archeologický výzkum*. Prostějov: Městské museum.

Peška, J. 2013: *Mladší a pozdní eneolit Moravy. Vysokoškolský učební text*. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

Resumé

Držovice na Moravě (Bez. Prostějov). Flur „Pastvicka“. Jordanów Kultur, Älteres bis mittleres Äneolithikum. Einzelfund, Siedlung. Rettungsgrabung.

Držovice na Moravě (Bez. Prostějov). „U hřbitova“ („Díly odvahoviční“). Epilengyel, Jordanów Kultur, Trichterbecherkultur, Kultur mit kannelierter Keramik, „Strachotín - Držovice“ Horizont. Siedlung. Rettungsgrabung.

DUKOVANY (OKR. TŘEBÍČ)

„Za loukami“. KZP. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu v trati „Za loukami“ byla mezi nalezeným materiálem kultury s lineární keramikou (viz Neolit) identifikována silicitová šipka asymetrického tvaru stran s postranní retuší (obr. 6).

Artefakt má střečovitou bázi (typ I) a hrotitá křídélka, přičemž jedno z nich je částečně poškozené. Délka šipky činí 34 mm, dle typologie se jedná o velmi dlouhý tvar (Olivík 2009, 96). Na základě poměru délky a šířky (18 mm) byl stanoven tzv. vysoký index (1,8), který řadí artefakt mezi asymetrické úzké tvary. Byl zhotoven z rohovce typu Krumlovský les, variety II, tedy ze suroviny regionálního původu.

Šipku lze datovat do kultury zvoncovitých pohárů, která je v mikroregionu poměrně hojně zastoupena (Košťuřík *et al.* 1986). Nález indikuje blíže nespecifikované aktivity v pozdním eneolitu na lokalitě. Z nejbližších publikovaných nálezů silicitových šipek lze uvést artefakty z birituálního pohřebiště ve Lhánicích (Hájek 1951) či náhodné nálezy ze Senorad (Kuča 2003) a Tulešic (Přichystal 2004, 132; souhrnně Kopacz *et al.* 2009).

Jitka Knotková, Martin Kuča,
Antonín Přichystal

Literatura

Hájek, L. 1951: Nové nálezy kultury zvoncovitých pohárů. *Archeologické rozhledy* 3, 22–42.

Kopacz, J., Přichystal, A., Šebela, L. 2009: *Lithic chipped industry of the Bell Beaker Culture in Moravia and its East-Central European context*. Kraków: Polska Akademia Umjetości.

Košťuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.

Kuča, M. 2003: Náhodný nález silicitové šipky ze Senorad (okr. Třebíč). *Naším krajem* 10, 38–39.